

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 84 0 П 014484 16 Рев 3
Бања Лука, 6.4.2016. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Биљане Томић, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Дарка Осмића, као чланова вијећа, у правној ствари тужитељице Л.И. из В., ..., РХ, коју заступа Ј.Х., адвокат из Б.Б., ..., против тужених Општине Б.Б., коју заступа Начелник Општине и Републике Српске, коју заступа Правобранилаштво Републике Српске, сједиште замјеника у Добоју, ради накнаде штете, вриједност спора 80.000,00 КМ, одлучујући о ревизији тужитељице против пресуде Окружног суда у Добоју број 84 0 П 014484 15 Гж 3 од 11.9.2014. године, на сједници одржаној 6.4.2016. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Дервенти број 84 0 П 014484 14 П 2 од 13.3.2015. године одбијен је тужбени захтјев тужитељице да јој тужени солидарно накнаде материјалну штету за порушени стамбени и помоћни објекат и надстрешницу у износу од 65.000,00 КМ и нематеријалну штету у износу од 15.000,00 КМ, све са законском затезном каматом од дана рушења објеката до исплате, као и захтјев за накнаду трошкова поступка.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Добоју број 84 0 П 014484 15 Гж 3 од 11.9.2014. године жалба тужитељице је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Тужитељица ревизијом побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се пресуда укине и предмет врати истом суду на поновно суђење.

Тужена Општина Б.Б. у одговору на ревизију тужитељице предлаже да се ревизија одбије као неоснована.

Ревизија није основана.

Тужитељица тужбеним захтјевом тражи да јој тужена Општина Б.Б. накнади материјалну и нематеријалну штету на име порушеног стамбеног објекта, помоћног објекта и надстрешнице, док је на припремном рочишту дана 11.12.2014. године „одустала у цијелости од тужбеног захтјева у односу на тужену Републику Српску“.

Тужитељица је према утврђеном чињеничном стању била власник стамбено породичног објекта који је био изграђен на кч. 675 к.о. Б.Б., Трг ..., уписан у зк. ул. број 737 к.о. Б. и у пл. број 2126 к.о. Б. на име тужитељице. Комисија тужене је у записнику од 26.2.1998. године након прегледа стања предметних објеката констатовала: да је објекат у току рата потпуно растројен а дјелимично и срушен, да нема таванице, подова, столарије ни инсталација те да, с обзиром да су „носиви зидови распуцали, нагнути и склони паду“, да је објекат сврстан у шесту категорију, као објекат намијењен за рушење јер су његови остаци склони паду и пријете угрожавању људских живота, те да не постоји преостала вриједност објекта. Рјешењем Секретаријата за ... Општине С.Б. број 07-111-33/5-98 од 10.4.1998. године одређено је рушење, ратним дејством оштећеног предметног стамбеног објекта. Одлуком комисије за људска права при Уставном суду БиХ број СН/03/12928 од 13.9.2006. године је, између осталог, закључено: да је РС повриједила право подносиоца пријаве (тужитељице) на приступ суду..., и наређено јој је да подносиоцу пријаве исплати износ од 10.000,00 КМ за срушену кућу и износ од 3.000,00 КМ као компензацију за немогућност кориштења имовине и нематеријалну штету због повреде људских права и немогућности учествовања у поступцима пред домаћим органима. Према налазу вјештака грађевинске струке С.Ж. тржишна вриједност објекта тужитељице, према подацима о оштећењима које је доставила тужена, износи 3.786,00 КМ а уз претпоставку степена оштећења објекта од 50% њихова тржишна вриједност износи 17.255,00 КМ. Тужитељица је тужбу у овој парници поднијела 22.11.2007. године.

Полазећи од утврђења да је тужитељица за штету и штетника сазнала у јуну 1998. године првостепени суд је закључио да је трогодишњи рок застарјелости предметног потраживања из члана 376. став 1. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ", број 29/78, 39/85 и 57/89, те "Службени гласник Републике Српске" број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04, даље: ЗОО) истекао у јуну 2001. године, дакле, прије него што се тужитељица - у току 2003. године, обратила Дому за људска права БиХ (што произлази из одлуке Комисије за људска права при Уставном суду БиХ број СН/03/12928 од 13.9.2006. године) и да то обраћање није у смислу члана 388. ЗОО довело до прекида застарјелости предметног потраживања. Даље је закључено, да је тужена имала основа у одредби члана 117. тада важећег Закона о уређењу простора („Службени гласник Републике Српске“ број 19/96, 25/96, 10/98, 53/02, 64/02 и 84/02 у којем је објављен пречишћени текст) за доношење рјешења о рушењу остатака наведених објеката, али да је пропуштањем давања могућности тужитељици да учествује у поступку доношења тог рјешења тужена поступила противно одредби члана 55. Закона о општем управном поступку („Службени гласник Републике Српске“ број 13/02, даље: ЗОУП) и да је стога одговорна за накнаду предметне штете, те да тужитељица није на поуздан начин доказала висину штете јер је процјену вриједности објекта требало вршити према стању објекта у вријеме рушења.

Другостепени суд је прихватајући чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда жалбу тужитељице одбио и првостепену пресуду потврдио. Одговарајући на жалбене наводе у погледу примјене објективног рока застарјелости је истакао, да је његова примјена овдје искључена јер да се овај рок примјењује само

када субјективни (трогодишњи) рок истиче изван објективног (петогодишњег) рока, што овдје није случај.

Одлука другостепеног суда је правилна.

Чланом 154. став 1. ЗОО прописано је да, ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице. По ставу 3. истог члана, за штету без обзира на кривицу одговара се (поред случајева из става 2. тога члана) и у другим случајевима предвиђеним законом. Правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција (члан 172. став 1. ЗОО).

Да би оштећено лице остварило право на накнаду штете од штетника, потребно је, како то произлази из наведених законских одредби, да су испуњени услови: постојање штетне радње на страни штетника, настанак штете као посљедице те радње, узрочна веза између штетне радње и штетне посљедице и један од основа одговорности штетника (по принципу кривице или узрочности). Штетна радња мора да буде противправна, то јесте, да је предузета противно позитивној, законској норми. Ако та радња није противправна, ако је дакле, извршена у складу са постојећим правним поретком, ова околност јој одузима својство противправности. Правни субјект који је извршио такву радњу, не одговара трећем лицу за штету коју је оно претрпјело. У том случају нису испуњени услови за досуђење накнаде штете у смислу поменутих одредби члана 154. и 172., у вези са чланом 155. ЗОО, јер нема оправдања да се неко ко је поступао у складу са законом обавезује на накнаду штете и у случају кад је правно дозвољена радња довела до штетне посљедице.

Према Закону о уређењу простора, орган управе надлежан за послове грађења по службеној дужности или на захтјев заинтересованог лица рјешењем одређује рушење грађевине или дијела грађевине за који се утврди да због физичке дотрајалости, елементарних непогода, ратних дејстава и већих оштећења не може да даље служи својој намјени, или да представља опасност по живот или здравље људи, околне објекте или саобраћај, као и услове и мјере које је потребно спровести, односно обезбиједити при рушењу грађевине или дијела грађевине (члан 116. став 1.), а жалба против рјешења из претходног става не одлаже извршење рјешења (члан 16. став 2.). Ако се у поступку доношења рјешења о рушењу грађевине или дијела грађевине утврди да се опасност по живот и здравље људи, околне грађевине и саобраћај може уклонити и реконструкцијом грађевине или њеног дијела, на захтјев власника може се према одредбама овог закона одобрити реконструкција грађевине, под условом да се изведе у року који одреди орган управе надлежан за послове грађења (члан 117. истог закона).

Орган тужене је, према наведеним прописима, био овлаштен да одлучује о рушењу објеката тужитељице и да такву одлуку изврши, што је и учинио па како, супротно схватању првостепеног суда, нема противправности тужене, није остварена та законска претпоставка за накнаду штете због чега тужбени захтјев тужитељице нема правног основа.

У ревизији се, поред осталог, указује да је тужитељица у вријеме рушења објеката била одсутна из Б.Б. и да јој пропустима тужене нису, у смислу одредби ЗОУП постављени „заступници који би штитили њене интересе“, у поступку који је претходио доношењу рјешења о рушењу наведених објеката.

С тим у вези потребно је указати, да је тужена у начелу била овлаштена према одредбама чланова 116. и 117. Закона о уређењу простора да поруши предметне објекте. Овај суд, не може да у парничном поступку испитује законитост и правилност аката тужене о одређивању рушења објекта и о извршењу тог акта, било да се ради о примјени правила ЗОУП или о примјени материјалног права на којем је рушење засновано, јер на то није овлаштен ни једним законским прописом. Законитост и правилност управних аката може се испитивати само у управном поступку, евентуално у управном спору, ако је таква могућност прописана законом. Због тога је указивање у ревизији на пропусте органа тужене у поступку рушења објеката тужитељице без утицаја на пресуђење у овоме спору.

Наиме, чланом 12. став 1. Закона о парничном поступку (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 58/03 до 61/13, даље: ЗПП) прописано је да парнични суд, може сам ријешити претходно питање, ако посебним прописима није другачије одређено. Из ове одредбе „*a contrario*“ изводи се правило да парнични суд, у случају кад је надлежни суд или други надлежни орган већ донио правоснажну одлуку по том питању као главном, везан овом правоснажном одлуком, па сам не може рјешавати о претходном питању већ одлуку надлежног органа може узети као подлогу за доношење своје одлуке.

Када се има у виду исказ тужитељице саслушане као парничне странке која је изјавила, да је „први пут након ратних дејстава дошла у Брод у јуну 1998. године и да није затекла кућу јер је све било порушено, да се сјећа да је муж одмах интервенисао код тужене“ гдје су му саопштили да су они то урадили због опасности по живот и здравље људи..., правилно су нижестепени судови закључили да је тужитељица тада сазнала за штету, њен обим и учиниоца, од када се има, рачунати почетак рока застарјелости предметног потраживања, на који приговор се тужена позвала. Рачунајући рок застаре од јуна 1998. године до подношења пријаве Дому за људска права БиХ коју је, тужитељица (што произлази из одлуке Комисије за људска права при Уставном суду БиХ број СН/03/12928 од 13.9.2006. године) поднијела у току 2003. године (из дописа Комисије за људска права при Уставном суду БиХ од 28.6.2008. године који је поднесен уз жалбу тужитељице произлази да је пријава поднесена 28.1.2003.године), потраживање тужитељице је већ било застарјело, прије подношења наведене пријаве. Како до прекида застаре у смислу одредбе члана 388. ЗОО може доћи само ако до предузимања радње пред надлежним органом, потраживање већ није застарјело, што овдје није случај, наводи ревизије у овом правцу и позивање на одредбе члана 388. и 392.ЗОО, указује се неоснованим.

Овакав закључак се не доводи у сумњу тврдњом ревизије да су нижестепени судови погријешили када су почетак застареног трогодишњег рока рачунали од јуна 1998. године и да се овај рок треба рачунати тек од почетка 2003. године, када је тужитељица поднијела пријаву Дому за људска права БиХ јер се у ревизији ни једном ријечју не наводи, које су то чињенице тужитељици биле познате 2003. године, које су од значаја за почетак рока застарјелости њеног потраживања, а да јој

нису биле познате 1998. године када је сазнала за штету њен обим и учиниоца, што је сама у свом исказу потврдила.

Поред наведеног, тужитељици би (у случају основаности потраживања) у смислу одредбе члана 185. ЗОО припадало право на накнаду штете у висини грађевинске а не тржишне вриједности предметних објеката, па будући да тужитељица током поступка није проводила доказе на околности утврђивања грађевинске вриједности објеката, а на њој је терет доказивања тих чињеница (члан 7. и 123. ЗПП) тужбени захтјев би, и под условом да је утврђен основ одговорности тужене, због недоказаности висине штете, која би се састојала у грађевинској вриједности предметних објеката према њиховом стању у вријеме рушења, био неоснован.

Супротно наводима ревизије, одлука другостепеног суда у погледу жалбеног приговора да се у конкретном случају има примијенити објективни рок застарјелости, који приговор се понавља и у ревизији је правилна, и као такву је прихвата и овај суд.

Другостепени суд је проведене доказе оцијенио у складу са одредбом члана 8. ЗПП и за своју одлуку је дао ваљане и јасне разлоге, па немају мјеста приговори ревизије да је тај суд починио повреде члана 8., 191. став 4. и 209. ЗПП.

Из наведених разлога а на основу одредби члана 248. ЗПП ревизија тужитељице је одбијена као неоснована.

Предсједник вијећа
Биљана Томић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић